

סרטים

בחזרה אל הגשר

יש להניח שאת הצגתו החזרת של הגשר על נהר קוואי בישראל יש לזקוף לעובדה שהשחקן הראשי בסרט, ויליאם הולדן, נפטר לפני זמן קצר. זאת אחד הדרכים לנצל את שיבתו לחדשות, גם אם במסגרת שחורה, כדי להביא את הצופים לבתי-הקולנוע. במיקרה זה, אין סיבה ל-

התלונן. הגשר על הנהר קוואי היה הסרט שזכה במספר הגדול ביותר של פרסי אוסקר ב-1956. הוא לא רק נבחר לסרט הטוב ביותר, אלא קיבל פיסלונים מזהבים גם עבור הצילום, התסריט, המוסיקה, העריכה וכמובן - על הופעתו של אלק גינס. גינס שצויין כשחקן מישנה, למרות שדמותו היתה זו שנחשקה בויתרון הצופים יותר מאלה של הולדן או מג'ק הוקינס, שי נחשבו רשמית, לבעלי התפקידים הראשיים.

הסרט מבוסס על ספר של הסופר הצרפתי פייר בול, ששיחזר תקרית אשר אירעה בסיאם במלחמת העולם השנייה. בול עצמו עיבד את הספר לתסריט, כאשר לידו עזרו רים קארל פורמן ומייקל וילסון, שני תסריטאים מפורסמים ביותר, שלא הוזכרו במפורש. משום ששמותיהם הופיעו בהבטחה ברשימה השחורה של הסנאטור

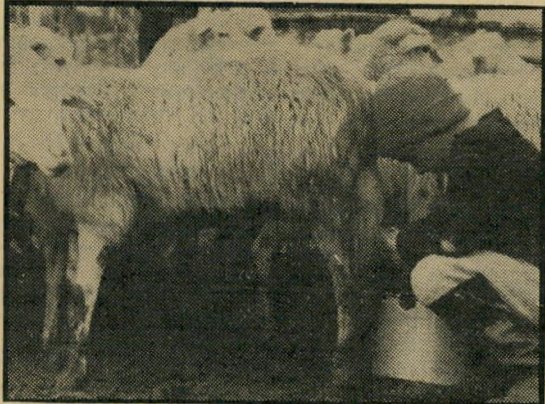
בין שני עולמות

פאדרה פאדרונה (גורדון, תל-אביב, איטליה) - במבט ראשון זהו סיפורו האוטוביוגרפי של גאווינו לדה, בן מישמחת כפריים מסארדיניה, שלא ידע קרוא וכתוב עד גיל 18, ולמרות זאת הצליח, בכוחות עצמו, לסיים את לימודיו ולהפוך בלשן בעל מוניטין.

הדרך שבה מסופר סיפור חייו מצביעה על הפער העצום בעולם שלנו היום, כאשר חברה פאטריארכלית פרוימיטיבית וחברה מודרנית היות זו בצד זו בניתוק מוחלט. מי שמנסה לעשות את קפיצת הדרך מן הצד האחד לצד השני, כמו לדה, מוצא עצמו לא פעם תלוי על בלימה, אי שם באמצע, כשאינו יכול עוד להשלים עם המינהגים שהיו תיר מאחוריו, ואינו מסוגל עדיין לעכל את המינהגים של החברה אשר בתוכה הוא נטמע.

האחים פאלו וויטוריו טאוויאני משתמשים בסיגנון חסכני, ללא שום קישורים מיותרים ובמינימום של דיאלוגים. המלאכה קלה גם משום שמדובר בכפריים הממעיטים לדבר ולשונם כבדה. הם יוצרים זהות מדהימה בין הצבע והאופן של הקרקע, לצורה ולחתימה של האנשים החיים עליה, ומצליחים במראות ובסצנות בעלות עוצמה ופיוט גם יחד, להעביר את המסר שלהם במלואו.

ילד הלומד לשמוע את הטבע בבדידות ההרים, שיר יין גרמני המביס ניגון סארדיני, כבשה עקשנית שמערימה בקביעות על בעליה, ועושה את צרכיה בתוך כדי החלב

הילד גאווינו: חיים ובעל-חיים בסארדיניה

זוה עתה הניבה, צעיר שתקן החולף בתוך הנוף הפרוע, רכוב על סוס, אינו מוציא הגה מן הפה ומעשן את הסיגריות שלו כאשר הקצה הבווער בתוך הפה, כדי שאויביו לא יבחינו בו - אלה והרבה מאוד פרטים אחרים מצטרפים לתמונה כללית של אורח-חיים קשה ומפרך, שהוא נקודת המוצא של גאווינו לדה.

זהו סרט פשוט ומורכב גם יחד, לקח לכל מי ששבור כי דרוש הון כדי לעשות סרט טוב, כאשר המיצרר החיוני באמת הוא הכישרון.

בסרט קלאסי מפורסם אחר, האשליה ה' גדולה של ז'אן רנואר, יש כאן זהות מוריה בין בעלי מעמדות שונים, גם כאשר הם בני אומות שונות. נידמה כי בסופו של דבר, מוצא הקולנוע האנגלי שפה משותפת עם היפאני, בן דרגתו ומעמדו, ולא עם בני עמו הפחות נאצלים.

זאת ועוד, ניקולסון נתפס לאותה אשליה שלפיה כל עץ חשוב יותר מן היער, וכבוד המיבצע שלו חשוב יותר מן המילחמה כולה.

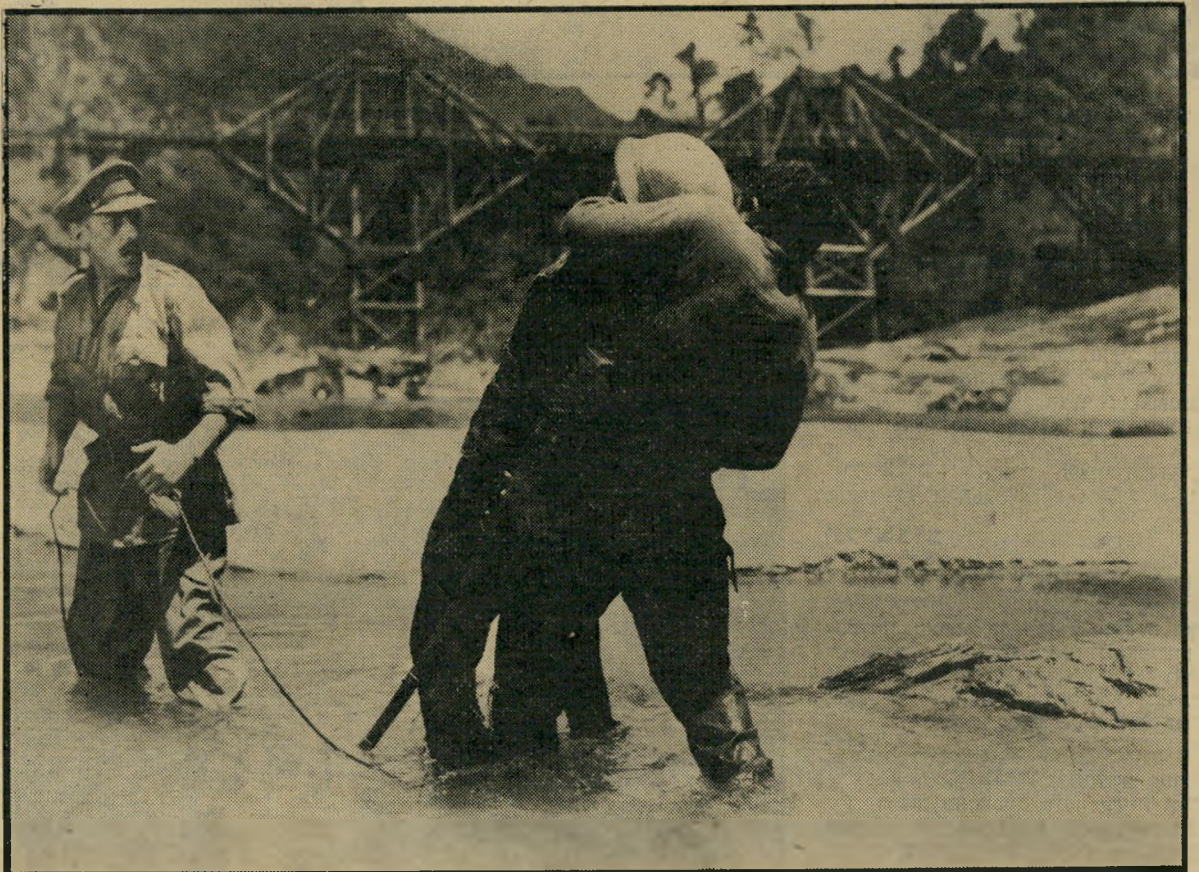
הגלולה המרה. מעניין שכאשר יצא הסרט לאור, התלוננו רוב המבקרים על שהימאי דיוויד לין, שינה את הסוף. בסיפורו של בול, מצליח ניקולסון למנוע את פיצוץ הגשר. בסרט, הוא מפוצץ אותו בעצמו, כשהוא נופל על המנגנון המפעיל את חומר-הנפץ.

סוף זה נראה לרבים כנסיון לפייס את הקהל ולמנוע ממנו את הגלולה המרה של סוף רע. לין העריך, שהצופים לא יוכלו לשאת את משא היסורים של יחידת החבלה, אם יתברר שכל המאמץ היה לשווא.

הערכתו של לין הוכחה כמוצדקת. הגשר על הנהר קוואי היה לאחת ההצלחות הגדולות ביותר שידע הקולנוע בשנות החמישים. היו שטענו כי שיר-הלכת שעובד ה' מלחין הבריטי מאלקולם ארנולד, ממנגינה קיימת, הוא שפירסם את הסרט. אחרים הצביעו על גינס כמי שאחראי להצלחה.

זהו סרט אנטי-מילחמתי, שהופק ובוים בקפדנות קיצונית, שההכנות לצילומיו (בצילון) ערכו חודשים ארוכים, והמסר שלו ברור עד עצם היום הזה. יתכן שאילו נשמר הסוף של בול, היתה המלחמה לובשת צורה אכזרית עוד יותר, היתה מוצגת כמיותרת ואווילית, הרסנית ובלתי-אנושית עוד יותר מכפי שהיא נראית עתה בסרט. אבל, מי יודע כמה אנשים היו הולכים

(המשך בעמוד 44)

שחקן אלק גינס בתפקיד קוזונזי ניקולסון ב"גשר על הנהר קוואי" איזה טירוף, איזה טירוף!

גיפרי הורן, ג'ק הוקינס וויליאם הולדן סרט אנטי-מילחמתי קיצוני

לעבודה, מסרב בעל הדרגה הבכירה ב' מקום, קולונל ניקולסון (אלק גינס), להיכנע ולהרשות לאנשיו להשפיל את עצמם ואת דרגותיהם. שום עיגול ושום אמצעי שיכנוע אינם עוזרים להזיז אותו מדעתו. אולם כאשר ברור שהוא זכה בניצחון מוסרי על שוה-הדרגתו היפאני, הוא מחליט ליטול על עצמו את המשימה, ולהראות לשוביו מה יודע לעשות הצבא הבריטי.

באותו זמן נשלחת מן החוף יחידת קור מאנדו בריטית, שבה משתתף גם אמריקאי אחד (ויליאם הולדן), במטרה לפוצץ את הגשר ולנתק את קווי האספקה של האויב. כאשר מגיעה היחידה למקום, ניקולסון הוא אשר מגסה למנוע את החבלה, כי אינו יכול להשלים עם העובדה שפארה-היצירה של הצבא הבריטי ייהרס.

מי שמתבונן היום בגשר על הנהר קוואי יכול לראות עד כמה השתנו מושגי המיליטריזם במשך הזמן, ועד כמה רחוקה כבר גס מילחמת העולם השנייה מאיתנו. כמו

מקארתי, שאימתו טרם פגה בתקופה שבה הוכן הסרט.

הדבר שבלט הן בספר, הן בסרט, היתה הנימה האנטי-מילחמתית החריפה שבו (המקארתיסטים לא העזו להתלונן על זה בקול רם). המילים האחרונות, שבהן מסתיים הסרט - "איזה טירוף, איזה טירוף!" הנאמרות על-ידי רופא הרואה כיצד מתיקפחים חיי אדם ללא סיבה וללא טעם, הן עדות ברורה לכך.

ניצחון מוסרי. הסיפור למי שאינו זוכר, עוסק במחנה שבויים בלב הג'ונגל הסיאמי. השבויים הם בריטים, הסוהרים הם יפאנים. מפקד המחנה קיבל הוראה לבנות גשר מעל נהר העובר בסמוך למקום, ושעליו צריכה לעבור מסילת רכבת החומר גית לקווי האספקה של הצבא היפאני.

תחילה עובדים על הבנייה החיילים הבריטיים בלבד, וכאשר המפקד היפאני, קולונל סאצ'יו (השחקן סצ'יו האיאיקוואה), מגסה להכריח גם את הקצינים להצטרף